

VIVESIANA

Vol. III

2018

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LLUÍS VIVES
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

Edita: Associació d'Amics de Lluís Vives – Universitat de València

C./ La Nau, 2

46003 València

URL permanent: <https://ojs.uv.es/index.php/VIVESIANA>

Consell científic

Antonio Ariño (Universitat de València, Espanya)

Francisco Calero (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Espanya)

Karl Kohut (Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Alemanya)

Marina Mestre Zaragoza (École Normale Supérieure, Lyon, França)

Gilbert Tournoy (Katholieke Universiteit Leuven, Bèlgica)

Consell editorial

Marco Antonio Coronel (Universitat de València)

Francesc J. Hernández (Universitat de València)

Helena Rausell (Universitat de València)

VIVESIANA és una revista científica anual, que té com a objectiu la publicació d'estudis sobre Joan Lluís Vives i el Renaixement. Es publica en Open Journal System. La secció ARTICLES està sotmesa a avaluació.

VIVESIANA es una revista científica anual, que tiene como objetivo la publicación de estudios sobre Juan Luis Vives y el Renacimiento. Se publica en Open Journal System. La sección ARTICLES está sometida a evaluación.

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

INDEX

Introducció	5
Obres de Vives	7-16
Luis Vives: <i>Fábula sobre el hombre</i>	
LUIS F. HERNANDEZ LC	9-25
Lluís Vives: <i>Diàlegs</i> , IV. Escolars	
J. PIN I SOLER	27-30
Articles	31-88
La filosofia de Joan Lluís Vives	
JAUME SERRA HUNTER	33-50
Presentació	33
La filosofia de Joan Lluís Vives	35-50
Introducció	35
Filosofia instrumental i Lògica	36
Física o Filosofia de la naturalesa	38
Ètica o Filosofia moral	39
Gnoseologia i Metafísica	41
Història i Història de la Filosofia	45
Imatges	49

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. III. 2018

La Edad de Oro en el *Quijote* y en Vives

The Golden Age in Don Quixote and Vives

FRANCISCO CALERO CALERO

51-59

Educación política y política educativa en las cartas de Juan Luis Vives a los príncipes.

Political education and educational policy in the letters of Juan Luis Vives to the princes

URBANO ANTONIO MARTÍNEZ ELENA

61-74

La aportación de Juan Luis Vives al estudio de la pobreza. *Del socorro de los pobres a la aporofobia*

The contribution of Juan Luis Vives to the study of poverty. About the relief of the poor to aporophobia

RAÚL FRANCISCO SEBASTIÁN SOLANES

75-87

Miscel·lània

89-99

Notes sobre la *Dialèctica* de Vives

FRANCESC J. HERNÁNDEZ

91-94

Vives, per la Concòrdia

Textos llegits a l'acte de commemoració de la mort de Joan Lluís Vives, el 6 de maig de 1540, celebrat a La Nau de la Universitat de València, el 8 de maig del 2017, a les 12:00 hores

95-99

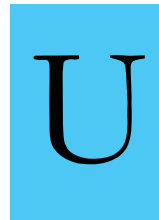

MISCEL·LÀNIA

VIVESIANA

VIVES, PER LA CONCÒRDIA

Textos llegits a l'acte de commemoració de la mort de Joan Lluís Vives, el 6 de maig de 1540, celebrat a La Nau de la Universitat de València, el 8 de maig del 2017, a les 12:00 hores

Un any més ens trobem per recordar l'humanista valencià Joan Lluís Vives en l'aniversari de la seua mort, esdevinguda a la ciutat de Bruges el 6 de maig de 1540, i ho fem al claustre de La Nau, el primer estudi on començà a formar-se una de les figures intel·lectuals més importants d'Europa.

L'acte d'enguany seguirà el següent ordre.

En primer lloc, es comentaran tres novetats bibliogràfiques referides a Vives, que han estat redactades per professorat de la nostra Universitat i han estat editades per la Diputació i l'Ajuntament de València. En segon lloc, seguint el que ja és tradicional, llegirem uns fragments de l'obra de Vives, per fer present les seues paraules. En col·laboració amb l'Associació d'Amics i Amigues de Lluís Vives hem fet una tria de textos seus amb el tema «Vives, per la concòrdia». En tercer lloc, hi haurà una interpretació musical. Per últim, posarem una corona de llorer als peus de la seua estàtua.

PRIMERA PART

Molt recentment han estat publicats tres llibres sobre Vives.

«Vives, l'humanista i el seu entorn», llibre voluminós editat pel professor Marco Coronel i publicat per la Institució Alfons el Magnànim, arreplega un bon nombre de contribucions en diversos camps: la recerca sobre les ciutats que habità, sobre la seua dimensió com a humanista europeu, sobre la relació amb la filosofia o la literatura, així com les noves línies de recerca.

L'Ajuntament de València ha encetat una sèrie de Guies Literàries de la ciutat de València, les primeres de les quals han estat dedicades a Sor Isabel de Villena, Juan Gil-Albert i Lluís Vives. La guia dedicada a Vives ha estat redactada pel professor Daniel Benito Goerlich i es refereix a l'humanista en el marc de la València gòtica.

La Institució Alfons el Magnànim ha reeditat, en versió revisada i anotada, la primera traducció que es va fer de Vives a la nostra llengua, els *Diàlegs*, segons la traducció de Pin i Soler. El llibre, redactat com un manual per aprendre llatí, contés vint-i-cinc col·loquis que la componen són una peça literària notable, no exempta de teatralitat, un quadre dels costums a les ciutats europees de principis del segle XVI i un tractat educatiu i moral. La traducció presenta una riquesa lèxica notalbe i una expressió plena de vivacitat.

Us convidem a conèixer i gaudir d'aquestes obres.

SEGONA PART

A continuació llegirem uns fragments de Vives, referits a la concòrdia, un concepte que per a Vives tenia un camp semàntic molt ampli, com veurem: no només es referia a una situació de pau o amistat, sinó també a la sensació plaent que experimentem quan podem establir relacions fraternals. En aquests temps de guerres i discòrdies, cal repetir el missatge de Vives, i és això el que farem a continuació.

El primer text és una crítica als exèrcits incontrolats i a les guerres. Es tracta d'un fragment de la...

Carta de Joan Lluís Vives a Enric VIII, il·lustre rei d'Anglaterra, de 8 d'octubre de 1525, sobre el govern del regne, sobre la guerra i la pau

En la guerra, la diversió i el joc consisteixen en saquejar les cases, espoliar temples, arrabassar jovenetes, incendiar ciutats senceres i places fortificades, enmig d'una gran bogeria destruir per la raó de no poder conservar les coses. Aquestes són les belleses de la guerra: no fer bé a ningú, perjudicar el major nombre possible, sense cap respecte o record per a Déu, que és qui governa el món. [...] ¡Amb quina insolència i amb quina cara tan impertinent passen per alt les lleis divines i menyspreen les humanes!, de manera que sembla que precisament el propi i genuí del militar és pensar que res just i bo està sancionat per si mateix, que no està sotmès a cap llei, que ell porta amb l'espasa totes les lleis tancades en la beina, que només és legal i just el que ha semblat bé a un esperit criminal, i que tot això no només li està permès en contra del poble sinó fins i tot en contra dels prínceps, perquè pensen que són reis gràcies al seu treball i a les seues forces.

El segon text que llegirem ens permetrà apreciar com Vives relaciona la pau amb la tranquil·litat, la seguretat i, fins i tot, l'alegria, tot formant un concepte més ample que anomenava estrictament «concordia». El text és un fragment de la...

Carta de Joan Lluís Vives a Joan, bisbe de Lincoln i confessor del Rei d'Anglaterra (8 de juliol de 1524)

¿Quina altra cosa és fer la pau sinó acabar amb les matances, allunyar els saquejos, establir la concordia, retornar i assegurar a la humanitat el comerç, la religió, la literatura, l'ensenyament, la tranquil·litat, la seguretat, l'alegria, un aspecte nou i alegre, eliminar del món la tristesa, fer que visquen i tinguen influència els bons, així com reprimir l'audàcia dels dolents i dels criminals? Qui diga això primer, qui cride un altre per ajudar-lo a una empresa tan gran i tan noble, no veig per què ha de ser considerat menys honorable, si no és perquè l'enemic ha semblat el jull, ha fet malbé la veritable naturalesa de les coses, i en lloc de les virtuts i mèrits sòlids i autèntics ha introduït en les ments dels homes les més depravades opinions.

El tercer_text és una glossa de les nocions de discòrdia i concòrdia, tal com les entenia Lluís Vives. El text està format per tres fragments, del llibre...

Joan Lluís Vives, valencià, «Sobre la concòrdia i la discòrdia», llibre tercer (1529)

Un cop desfermada la discòrdia, no hi ha mai pau en l'esperit ni tranquil·litat, sinó preocupacions incessants i una agitada angoixa; tot està sempre ple de pertorbació, de terrors i pànic, doncs, així com en mirar a través de la boira tot sembla més gran que en la realitat, de la mateixa manera en jutjar a través de la còlera, de la por i de la discòrdia creuen que tot és més greu i amenaçador: paraules, fets, posats; tot s'interpreta a pitjor, estimulada la ment pel deliri de l'odi i les enemistats. Per tant, escolten totes les veus i sons amb por i incertesa; sospiten que el soroll d'una porta, el miol del gat i el rac-rac del ratolí són la rauxa de l'enemic que es precipita, així com les ombres dels arbres són enemics armats, i fugen no dels enemics sinó de la pròpia ment, que fingeix tot això pel terror; i durant la nit no hi ha agitació o soroll tan lleugers que no interrompa els seus somnis intranquils, de manera que no només el dia resulta agitat sinó que fins i tot el somni perd el seu agradabilíssim significat de quietud. No hi ha cap esment de la mort que no els deixi sense alè; amb només nomenar l'espasa, el verí, l'arc o la bombardarda sospiten que els amenacen i que estan sobre el seu cap. Aquest pensament els absorbeix l'esperit, de manera que no estan mai en les coses que fan en cada moment.

Per tant, ni la primavera ni la bellesa dels camps, ni els cants dels ocells, ni qualsevol altra harmonia, ni els banquetes ni les converses dels amics els poden resultar agradables, en estar l'esperit, és a dir, la font de l'alegria i de l'amabilitat, fet malbé i enverinat; i es priven de tots els plaers, ja que al seu interior les calamitats tenen tot assetjat, així com cap classe d'aliments pot resultar agradable a qui té el paladar corromput per la febre i l'humor biliós. ¿És això viure, o ser turmentat i no trobar la fi dels turments? Aquestes són aquelles fúries o rampells dels esperits, amb la imatge dels quals els poetes mostraren què patien els homes, en comptes de ser una imaginació seua, segons la qual perseguïen amb torxes enceses les ments dels criminals. I no són diferents dels suplicis dels crims i de la mala vida entre els ja difunts.

En la concòrdia, per contra, tot és agradable i dolç pel condiment ficat en tots els aliments, fins i tot les tempestes hivernals ja que a l'interior hi ha una tranquil·litat que les rebutja i les repel·leix lluny de l'esperit, fins i tot els sons toscs i discordants ja que l'harmonia interior fa que no s'escolten

aquestes discordances, fins i tot les reunions i converses amb els que ens odien ja que l'amor, que es va apoderar de l'esperit, fon l'odi exterior com el foc la cera. Això ho va veure aquell home prudentíssim, que en un plet de deu mil ducats va renunciar a favor de l'adversari perquè deia que els diners, especialment tanta quantitat, era pretés només per causa dels plaers i que ell es procuraria més plaers amb aquella cessió i renúncia al plet que amb els diners, si guanyava el plet: «No sóc tan enemic meu ni del meu adversari que amb l'esperança d'aquells diners construesca una vida tan dura i tan amarga per a tots dos». Els diners són un instrument per a la vida, però els homes desgraciats que es fiquen en litigis moren abans de viure i, com la vida posterior és incerta, ells mateixos la compren en el present amb una mort segura; finalment, així com la discòrdia és la imatge viva de l'infern, de la mateixa manera la concòrdia ho és de la vida celestial i com una degustació de la vida eterna.

